

Ingediend via internetconsultatie.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Zijne Excellentie
De heer H.M de Jonge

Den Haag, 18-04-2020

Betreft: wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen

Hooggeachte heer,

Op 9 maart 2020 is de internetconsultatie “wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen” gepubliceerd.

KH Legal Advice is door de gezamenlijke importeurs en distributeurs van psychoactieve middelen gevraagd te reageren op dit voorstel.

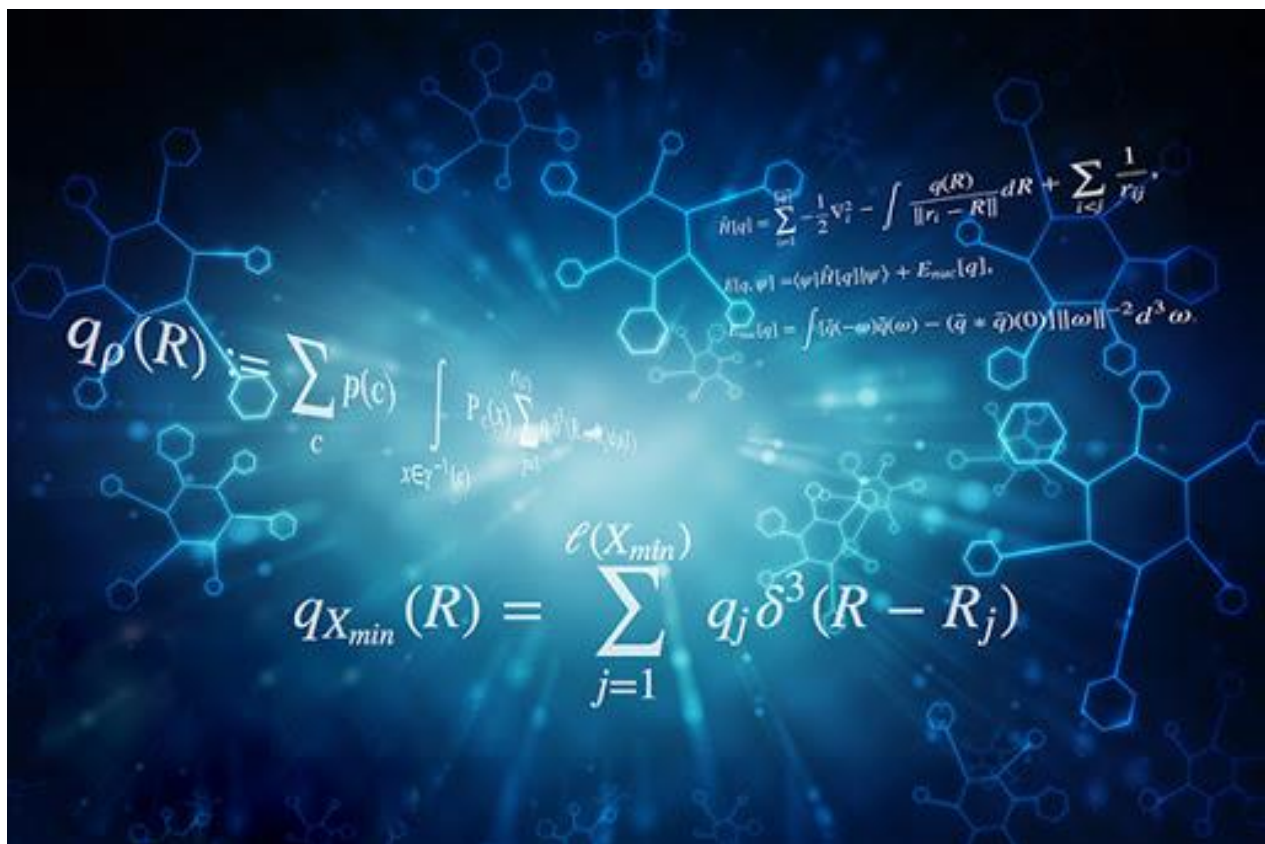
Bijgaand stuur ik u de reactie van de gezamenlijke importeurs en distributeurs van psychoactieve middelen. Ik verzoek u deze overwegingen te betrekken bij de verdere uitwerking van het voorstel.

Hoogachtend,

mr. K. Hollemans
KH Legal Advice

Reactie van de gezamenlijke importeurs en distributeurs van psychoactieve middelen op het voorstel tot wijziging van de Opiumwet in verband met het toevoegen van een derde lijst met als doel het tegengaan van de productie van en de handel in nieuwe psychoactieve stoffen en enkele andere wijzigingen, dat op 9 maart 2020 ter consultatie is voorgelegd.

18 april 2020

Inleiding

Met de voorgestelde wijziging van de Opiumwet worden designerdrugs en natuurlijke middelen die nu nog legaal zijn onder de werking van de Opiumwet gebracht via een stofgroepenverbod. De gezamenlijke importeurs en distributeurs van psychoactieve middelen zijn van mening dat het wetsvoorstel, de bijbehorende memorie van toelichting en de uitgangspunten van het voorstel enkele fundamentele vragen oproepen, waarop hieronder nader zal worden ingegaan.

Wij gaan ervan uit dat onze inbreng zal worden betrokken bij de verdere oordeelsvorming over nut en noodzaak van het voorstel en wij willen graag met de betrokken bewindspersonen in gesprek over alternatieven voor een stofgroepenverbod.

Vermeende gezondheidsrisico's

Volgens het kabinet heeft het voorstel in de eerste plaats als doel de (toekomstige) gebruiker van nieuwe psychoactieve stoffen te waarschuwen voor de gezondheidsrisico's die gepaard gaan met deze potentieel zeer gevaarlijke middelen. De gebruiker wordt tegelijkertijd gewezen op de strafbaarheid van het bezit van deze middelen.

De noodzaak hiervoor ontbreekt, zeker nu uit de onlangs verschenen Nationale Drug Monitor van het Trimbos instituut is gebleken dat het gebruik van nieuwe psychoactieve stoffen nauwelijks voorkomt in Nederland, met uitzondering van de middelen 4-FA en 2C-B.

“Uit diverse onderzoeken blijken de middelen 4-fluoramfetamine (4-FA) en 2C-B de meest gebruikte NPS. In 2018 had 0,9% van de volwassenen in Nederland in het afgelopen jaar 4-FA gebruikt. Het tweede meest gebruikte middel in het afgelopen jaar is 2C-B (0,6% van de volwassen bevolking in Nederland. Het gebruik van andere NPS (mefedron, synthetische cannabis, methoxetamine, 6-APB) ligt met 0,1-0,2% aanzienlijk lager dan dat van 4-FA en 2C-B.”ⁱ

Uit deze cijfers blijkt dat het totale gebruik van nieuwe psychoactieve stoffen in Nederland vrijwel geheel bestaat uit deze twee middelen. Het middel 4-FA is in 2017 op lijst I van de Opiumwet geplaatst en het middel 2C-B valt sinds 1997 onder de werking van Opiumwet. Beide middelen zijn dus geen nieuwe psychoactieve stoffen, maar harddrugs. Bezit, productie en handel van deze middelen is reeds strafbaar gesteld. Daarnaast zijn er volgens de Monitor Drugsincidenten weinig incidenten met nieuwe psychoactieve stoffen, behalve met 4-FA.ⁱⁱ

De vraag is of het gerechtvaardigd is een dermate vergaande maatregel te nemen zoals de introductie van een stofgroepenverbod, als uit onderzoek blijkt dat er nauwelijks nieuwe psychoactieve stoffen worden gebruikt in Nederland én dat er weinig incidenten zijn die verband houden met nieuwe psychoactieve stoffen.

In de memorie van toelichting erkent het kabinet nota bene dat “NPS-en niet veel in Nederland worden geconsumeerd”. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen dat de “gezondheidsrisico’s die gepaard gaan met deze potentieel zeer gevaarlijke middelen” zich in de praktijk daadwerkelijk zullen voordoen. Zoals het kabinet zelf ook aangeeft in de memorie van toelichting “kunnen deze stoffen een voor de gebruiker onbekend gezondheidsrisico met zich mee brengen. De precieze gezondheidsrisico’s van deze nieuwe stoffen zijn nog niet in kaart gebracht. Dat ze gezondheidsschade kunnen opleveren is echter aannemelijk. Vanuit het voorzorgbeginsel is het daarom wenselijk maatregelen te treffen.”

Dit druist in tegen de grondgedachte van een verbod op bepaalde middelen, namelijk dat het verbod bedoeld is om schade door drugsgebruik te beperken. Om dat vast te kunnen stellen moet eerst een risicobeoordeling worden uitgevoerd, voordat een bepaald middel kan worden verboden.ⁱⁱⁱ

Systematiek van de Opiumwet

De systematiek van de Opiumwet laat niet toe dat wordt gehandeld vanuit het voorzorgbeginsel. Op grond van artikel 3a, tweede lid, van de Opiumwet kunnen uitsluitend middelen aan lijst I of lijst II worden toegevoegd, indien is gebleken dat deze middelen

- 1) het bewustzijn van de mens beïnvloeden EN
- 2) bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid EN
- 3) schade voor de samenleving.

Alleen als aan deze drie cumulatieve criteria is voldaan, kunnen middelen aan lijst I of lijst II worden toegevoegd. Daarbij gaat het niet alleen om gezondheidsrisico’s, maar ook om schade voor de samenleving en om het feit dat deze middelen het bewustzijn van de mens beïnvloeden.

Het nieuwe artikel 3aa van de Opiumwet kent een dergelijke beperking niet. Volgens dit artikel kan straks bij algemene maatregel van bestuur aan de bij de Opiumwet wet behorende lijst IA een stofgroep worden toegevoegd, indien een of meerdere middelen die deel uitmaken van die stofgroep op lijst I staan of aan lijst I worden toegevoegd. Met andere woorden, zodra een middel op lijst I van de Opiumwet staat of aan lijst I wordt toegevoegd, kan de gehele stofgroep aan lijst IA worden toegevoegd.

In het onderhavige voorstel heeft het kabinet drie stofgroepen benoemd, maar als de wijziging eenmaal is doorgevoerd, kunnen tientallen, zo niet honderden andere stofgroepen aan lijst IA worden toegevoegd. Daarmee worden duizenden middelen onder de werking van de Opiumwet gebracht, waaronder ook middelen die het bewustzijn van de mens niet beïnvloeden, geen gezondheidsrisico’s opleveren en geen schade voor de samenleving veroorzaken. Het kabinet erkent dit ook in de Memorie van Toelichting.

“Het staat niet vast dat alle stoffen in de verboden stofgroepen daadwerkelijk schadelijk zullen zijn voor de gezondheid van mensen. Echter, gelet op het voorzorgsbeginsel is het gerechtvaardigd om stoffen te verbieden zolang onduidelijk is of deze schadelijk zijn voor de gezondheid.”

Stofgroepen zullen straks ook stoffen bevatten die geen psychoactieve werking hebben, niet schadelijk voor de gezondheid zijn of zelfs een heilzame werking hebben. Daarbij valt te denken aan geneesmiddelen, voedingssupplementen en voedingscomponenten. Toch komen ook deze stoffen straks onder het stofgroepenverbod te vallen, nu alle stoffen die onder een bepaalde stofgroep vallen worden beschouwd als potentieel risicovol. Er is geen onderscheid mogelijk binnen de stofgroepen en er is geen mogelijkheid om bepaalde stoffen uit te zonderen van het verbod.

Het RIVM waarschuwde in 2012 al voor de omstandigheid dat zich onder de vele mogelijke analogen in een geclusterde stofgroep ook geneesmiddelen, voedingscomponenten en andere nuttige middelen kunnen bevinden. Als alle (mogelijke) chemische analogen in een bepaalde stofgroep als illegaal worden aangemerkt, dienen voor nuttige stoffen expliciete uitzonderingen gemaakt te worden in de Opiumwet.^{iv} Dat is niet gebeurd.

Een ander probleem van een generieke benadering is dat stoffen met een klein verschil in chemische samenstelling in veel gevallen een ander effect hebben en soms zelfs een tegengestelde werking hebben. Hierdoor heeft een stofgroepenverbod het effect van een schot hagel: je raakt het doel, maar ook dingen die ver buiten het vizier liggen. Ook nuttige en ongevaarlijke stoffen zullen door het verbod illegaal worden. Een goed voorbeeld is anandamide, een cannabinoïde die van nature aanwezig is in chocolade. Deze producten komen door het stofgroepenverbod mogelijk ook onder de werking van de Opiumwet te vallen. Het is volstrekt onduidelijk hoe hier straks mee wordt omgegaan. In de memorie van toelichting wordt hier verder geen aandacht aan besteed.

Onderzoek

Het kabinet heeft gepoogd de werkzaamheden van de chemische industrie en onderzoeksinstituten zo min mogelijk te verstoren door verschillende mogelijkheden tot vrijstelling en ontheffing in het voorstel op te nemen. Andere landen, zoals het VK en Duitsland hanteren een vergelijkbare benadering. Er zijn echter voldoende gevallen bekend waarbij een stofgroepenverbod onderzoek ernstig heeft belemmerd, ondanks de mogelijkheden om legaal te kunnen werken met gereguleerde stoffen.^v In andere landen is onderzoek naar en de ontwikkeling van nieuwe medicijnen stopgezet, vanwege de introductie van een stofgroepenverbod.^{vi} In het VK kost het bestuderen van een opiumwetmiddel vele jaren van bureaucratische voorbereiding en de kosten van onderzoek worden geschat op ongeveer het tienvoudige van daarmee vergelijkbare onderzoeken met “legale” middelen. Ook de financiering van dergelijke onderzoeken levert de nodige uitdagingen op. Vanwege het stigma dat rust op illegale middelen is het veel moeilijker om de financiering voor dergelijke onderzoeken rond te krijgen.

De gevolgen van een stofgroepenverbod reiken verder dan alleen de medische toepassing van bepaalde middelen. Een stofgroepenverbod is ook van invloed op onderzoeksgebieden als neurowetenschappen en heeft de nodige gevolgen voor studies naar de schadelijkheid van bepaalde middelen, welke cruciaal zijn om weloverwogen beleidsbeslissingen te kunnen nemen.

Legaliteitsbeginsel

Het voorstel leidt tot een schending van het legaliteitsbeginsel, omdat straks niet duidelijk is welke middelen precies onder de werking van de Opiumwet vallen. Zonder specialistische kennis is het vrijwel onmogelijk voor iemand om te bepalen of een specifieke stof onder het nieuwe verbod valt.

In 2012 signaleerde het RIVM al dat het invoeren van een stofgroepenverbod in strijd is met het legaliteitsbeginsel; de regel dat niets strafbaar is zonder voorafgaande strafbepaling en de daaraan verbonden kenbaarheid voor de burger. Het moet voor een burger duidelijk zijn wat precies strafbaar is gesteld in de Opiumwet. Dit beginsel geldt zeker als er hoge strafbedreigingen gelden en komt in gevaar als groepen stoffen worden verboden, zonder dat duidelijk is welke middelen daar precies onder vallen.^{vii}

Dit wordt nog eens versterkt door jurisprudentie van de Hoge Raad uit 2002 waarin is bepaald dat gedroogde, gestampde, gemalen of in etenswaren verwerkte substanties die van nature bepaalde stoffen bevatten worden beschouwd als preparaten in de zin van artikel 1, onder c, van de Opiumwet.^{viii} Dit betekent dat straks iedereen die een natuurproduct bewerkt dat wellicht een stof bevat die behoort tot een van de verboden stofgroepen een strafbare handeling verricht. Dit is voor niemand te overzien en daarmee ernstig in strijd met het legaliteitsbeginsel, dat burgers juist dient te beschermen tegen willekeurige vervolging op grond van niet van tevoren duidelijk kenbaar gemaakte strafbare handelingen.

Consumenten

Ook het argument dat “het zaak is de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat deze stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn” lijkt nergens op te zijn gebaseerd. Voor gebruikers van nieuwe psychoactieve stoffen is de veronderstelling dat gezondheidsrisico's lager zijn dan bij de meer traditionele middelen zelfs een van de minst belangrijke factoren. Dit blijkt o.a. uit de Global Drugs Survey, een internationaal onderzoek met meer dan 130.000 respondenten.^{ix}

Consumenten die op zoek zijn naar nieuwe psychoactieve stoffen zijn over het algemeen goed geïnformeerd over de effecten van bepaalde middelen. Zij zijn op zoek naar specifieke ervaringen. Daarvoor zijn nu legale middelen beschikbaar, die worden verkocht in een veilige omgeving. Door deze middelen te verbieden worden consumenten gedwongen zich te richten tot het illegale circuit, waardoor ze in contact komen met criminele handelaren en met veel schadelijkere middelen.

Daarnaast doet het argument afbreuk aan het feit dat sommige mensen nu eenmaal bepaalde middelen willen gebruiken om te ontspannen, nieuwe inzichten te krijgen of de dagelijkse stress te ontvluchten. Daarbij gaat het doorgaans om volwassen, verantwoordelijke mensen die een bewuste keuze maken. Voor de meesten van hen heeft het gebruik van deze middelen een meerwaarde en zij ervaren het effect als positief. Voor mensen die in de problemen komen door (overmatig) gebruik is voldoende begeleiding en hulp beschikbaar, net als bij andere schadelijke middelen, zoals alcohol.

Als het doel van de regering is om onwetende consumenten te waarschuwen voor (potentiële) risico's van nieuwe psychoactieve stoffen, dan kan dit ook op een veel minder ingrijpende manier worden bereikt dan via een verbod, bijvoorbeeld met een doelgerichte voorlichtingscampagne of het nemen van andere preventieve maatregelen. Voor zover bekend heeft de overheid deze maatregelen niet overwogen. In plaats daarvan is meteen gekozen voor het zwaarste middel; een verbod.

Proportionaliteit

De introductie van een stofgroepenverbod is niet proportioneel, want zodra er sprake is van nieuwe, schadelijke middelen (zoals 4-FA of 2C-B) volstaat de huidige systematiek van de Opiumwet. Artikel 3, vijfde lid, van de Opiumwet voorziet immers in een spoedprocedure, waarbij een middel onverwijld kan worden verboden bij ministeriële regeling.

Bescherming van de volksgezondheid

Volgens de memorie van toelichting wordt “met het verbieden van de voorgestelde stofgroepen in eerste instantie het belang van de volksgezondheid beschermd. De bescherming van de gezondheid en het leven van personen is expliciet als rechtvaardigingsgrond opgenomen in artikel 36 van het VWEU. Hierbij is van belang dat in de jurisprudentie van het HvJEU is bepaald dat lidstaten bij het beschermen van de volksgezondheid een ruime beoordelingsmarge moet worden gelaten omdat het niveau van bescherming per lidstaat kan verschillen.”

Dit uitgangspunt is fundamenteel onjuist en daarmee onrechtmatig. Het verbod van 4-FA door plaatsing op lijst I van de Opiumwet heeft namelijk niet geleid tot een vermindering van het gebruik. Integendeel, volgens de Nationale Drug Monitor van het Trimbos instituut is het gebruik van 4-FA inmiddels zodanig toegenomen dat het vergelijkbaar is met het gebruik van amfetamine. Er valt redelijkerwijs niet te verwachten dat het voorstel tot een vermindering van het gebruik zal leiden. Dat betekent dat de door de regering voorgestelde maatregelen totaal ongeschikt zijn om de volksgezondheid te beschermen.

Gebruikers van nieuwe psychoactieve middelen zullen deze middelen blijven gebruiken of in plaats daarvan andere illegale middelen gaan gebruiken. Dit is exact wat er in het VK is gebeurd. De “Psychoactive Substances Act”, een vergelijkbaar stofgroepenverbod dat in 2016 in Groot-Brittannië is ingevoerd, heeft gezorgd voor een toename van het gebruik van drugs. Twee jaar na de invoering van de wet heeft het sterftecijfer als gevolg van het gebruik van onzuivere MDMA, cocaïne en opiaten een nieuw record bereikt. Ook het gebruik van cocaïne is fors toegenomen in het VK. Uit de “Review of the Psychoactive Substances Act 2016” van november 2018 blijkt dat de opkomst van nieuwe psychoactieve stoffen in het VK niet verminderd is na de introductie van de “Psychoactive Substances Act” en dat straathandelaren de distributie van nieuwe psychoactieve stoffen grotendeels hebben overgenomen.^x Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft toegegeven dat de doelstellingen rond “harm reduction” niet zijn gehaald.^{xi} Dergelijke ontwikkelingen waren al voorspeld door verschillende experts, voorafgaand aan de introductie van de “Psychoactive Substances Act”.^{xii}

Handel

Volgens het kabinet raakt het wetsvoorstel de drugshandelaar die nieuwe psychoactieve stoffen produceert en verhandelt om de drugswetgeving te omzeilen. Drugshandelaren kunnen straks niet langer gebruik maken van de nu nog legale status van nieuwe psychoactieve stoffen die vallen onder de meest voorkomende stofgroepen.

Ook in deze redenering zit een fundamentele denkfout. Ondernemers die legale middelen importeren en distribueren zijn geen drugshandelaren. Integendeel. Zij handelen binnen de grenzen van de wet en hebben goede contacten met leveranciers. Zij hebben belang bij het leveren van een veilig, betrouwbaar en kwalitatief hoogstaand product. Daarom investeren ze in onderzoek en testen ze op zuiverheid. Door dit voorstel wordt het voor deze ondernemers straks onmogelijk om nog langer psychoactieve middelen op legale en verantwoorde wijze te importeren en te verhandelen en stopt hun betrokkenheid.

Vervolgens komen de nieuwe psychoactieve stoffen in de illegaliteit terecht. Daardoor kan de samenstelling niet meer worden gegarandeerd, kan er geen voorlichting meer worden gegeven en komen gebruikers gemakkelijker in contact met schadelijkere middelen. De weg ligt open voor nieuwe, sterkere en gevaarlijkere stoffen.

In tegenstelling tot het beoogde doel van het voorstel raakt een stofgroepenverbod criminele drugshandelaren juist in positieve zin. Door het verbieden van stofgroepen worden straks vrijwel alle nieuwe psychoactieve stoffen onder de werking van de Opiumwet gebracht. Dat betekent dat de illegale handel in deze stoffen zal toenemen, mede omdat de strafbedreiging lager is dan bij de meer traditionele middelen. Daardoor zullen criminele drugshandelaren zich meer gaan toeleggen op de handel in deze nieuwe psychoactieve stoffen, waardoor straks niet minder, maar juist meer nieuwe psychoactieve stoffen worden aangeboden; stoffen die zijn versneden en die niet zijn getest op zuiverheid.

Opsporing

Volgens het kabinet profiteren vooral de partijen die met de opsporing en strafrechtelijke handhaving belast zijn, zoals de politie, het Openbaar Ministerie en de douane van het wetsvoorstel, omdat het stofgroepenverbod bijdraagt aan de aanpak van de drugscriminaliteit. Bovendien maakt het voorgestelde verbod het mogelijk om ook vanuit Nederland te voldoen aan verzoeken om rechtshulp vanuit het buitenland waar de betreffende NPS-en reeds verboden zijn. Daarmee lijken het bevorderen van de opsporing en druk vanuit het buitenland de voornaamste redenen te zijn van dit voorstel.

De Opiumwet heeft echter niet tot doel de opsporing en strafrechtelijke handhaving te bevorderen. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Opiumwet in 1976 is expliciet gesteld dat

“uit de samenhang van de artikelen van de Opiumwet blijkt dat de wet tot doel heeft - naast het uitvoering geven aan internationale verdragsverplichtingen - om het gebruik van de bij of krachtens de wet aangewezen middelen te beperken tot geneeskundige en wetenschappelijke doeleinden. Deze structuur brengt mee dat stoffen, die een bewustzijnsbeïnvloedende werking hebben en waarvan misbruik schade aan de gezondheid en aan de samenleving kan toebrengen, maar waarvan het toepassingsgebied niet in hoofdzaak of in belangrijke mate binnen de geneeskundige of wetenschappelijke sfeer ligt, moeilijk of niet onder de werking van de wet kunnen worden gebracht. Dit geldt bijvoorbeeld voor gevaarlijke roesmiddelen als verfverdunner en andere stoffen, die hoofdzakelijk een industriële toepassing kennen. De Opiumwet is om dezelfde reden niet geschikt als instrument ter voorkoming van overmatig en daardoor risico's opleverend gebruik van genotmiddelen, zoals alcohol en tabak.”^{xiii}

Met dit voorstel gebeurt juist het tegenovergestelde. Stoffen waarvan het toepassingsgebied in hoofdzaak of in belangrijke mate buiten de geneeskundige of wetenschappelijke sfeer ligt worden alsnog via een stofgroepenverbod onder de werking van de Opiumwet gebracht. Dat druist in tegen de doelstellingen van de Opiumwet.

Daarnaast zal de introductie van een stofgroepenverbod volgens de memorie van toelichting leiden tot een verhoging van de werklast en capaciteit van politie, OM, NFI en Douane. Het RIVM waarschuwde al in 2012 voor het feit dat de uiteindelijke vaststelling of een aangetroffen stof tot een strafbaar gestelde stofgroep behoort, moet plaatsvinden in hoogwaardige chemisch-analytische laboratoria. Dit zijn kostbare onderzoeken. In strafzaken tegen verdachten zullen bovendien contra-expertises moeten worden toegestaan, welke ook kostbaar zijn.

Conclusie

Op grond van de internationale verdragsverplichtingen is Nederland niet verplicht om stofgroepen onder de werking van de Opiumwet te brengen. Zoals het kabinet aangeeft, is “het reguleren van stofgroepen, zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld, aanvullend op hetgeen in het Enkelvoudig verdrag en het Verdrag inzake psychotrope stoffen is geregeld.” Derhalve rust op het kabinet een extra zware motivatieplicht om een dergelijke, vergaande maatregel te introduceren.

Daar is op geen enkele manier aan voldaan. Het voorstel is onvoldoende onderbouwd en in strijd met de uitgangspunten van het Nederlandse drugsbeleid. Uit onderzoek blijkt dat er nauwelijks nieuwe psychoactieve stoffen worden gebruikt in Nederland. Desondanks worden uit voorzorg honderden middelen onder de werking van de Opiumwet gebracht, zonder dat is aangetoond dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid of voor de samenleving. Het stofgroepenverbod past niet binnen de systematiek en de doelstellingen van de Opiumwet. De voorgestelde wijziging van de Opiumwet is in strijd met het legaliteitsbeginsel en draagt op geen enkele manier bij aan het beschermen van de volksgezondheid.

Het huidige wettelijk instrumentarium van Opiumwet, Geneesmiddelenwet en Warenwet volstaat om nieuwe psychoactieve stoffen te verbieden wanneer dit uit volksgezondheidsoverwegingen nodig is. Door het stofgroepenverbod zal de tot nu toe legale verkoop van designerdrugs zich gaan verplaatsen naar de illegale, criminele markt met alle risico's voor de volksgezondheid van dien.

Gebruikers van nieuwe psychoactieve middelen zullen deze middelen blijven gebruiken of in plaats daarvan andere illegale middelen gaan gebruiken. Uit het VK blijkt dat de introductie van een stofgroepenverbod heeft geleid tot een toename van het gebruik van drugs en dat de doelstellingen rond “harm reduction” niet zijn gehaald.

Verreweg de belangrijkste reden waarom een verbod niet werkt, is dat een verbod de vraag naar drugs niet wegneemt.^{xiv} Terwijl de vraag naar andere gevaarlijke goederen (zoals wapens of giftige additieven) kan worden weggenomen of aanzienlijk kan worden verminderd door middel van een verbod, geldt dit niet voor drugs. Gedurende de gehele menselijke geschiedenis hebben mensen psychoactieve middelen gebruikt.^{xv} Verschillende groepen middelen (stimulerende middelen, depressiva, psychedelica, etc.) zijn nuttig in verschillende situaties en spreken verschillende mensen aan. Het aanbod van legale middelen, zoals alcohol, nicotine en cafeïne, is onvoldoende om de vraag naar andere psychoactieve middelen weg te nemen. Bovendien is de keuze voor bepaalde middelen en de manier waarop ze worden gebruikt sterk afhankelijk van de culturele achtergrond van gebruikers.

Een verbod is niet effectief in het voorkomen van gebruik of misbruik van middelen, maar wel buitengewoon kostbaar voor de samenleving en schadelijk voor gebruikers. De aanhoudende vraag creëert een illegale markt en versterkt de georganiseerde misdaad, waardoor een groot aantal problemen ontstaat. Een liberaal, op feiten gebaseerd beleid, dat gericht is op “harm reduction” is veel succesvoller.

Wij zijn van mening dat het reguleren van nieuwe psychoactieve stoffen beter is dan het verbieden van deze middelen. Op die manier kunnen eisen worden gesteld aan het productieproces, de herkomst, de samenstelling en de kwaliteit van middelen. Ook kunnen dan eisen worden gesteld aan de omgeving waar en de manier waarop deze middelen worden verkocht. Hierdoor zullen mensen eerder geneigd zijn af te zien van het gebruik van schadelijke drugs die worden aangeboden in het illegale circuit en zal de aan drugs gerelateerde criminaliteit afnemen. Het reguleren van de verkoop van nieuwe psychoactieve stoffen leidt aantoonbaar tot minder maatschappelijke en sociale schade en tot minder risico voor de volksgezondheid.

Voor een dergelijke aanpak bestaat alle ruimte, omdat een groot deel van de handel in nieuwe psychoactieve stoffen (nog) niet in handen is van de georganiseerde misdaad. De meeste online leveranciers en groothandelaars van nieuwe psychoactieve stoffen letten er goed op dat hun bedrijfsvoering zoveel mogelijk aansluit bij die van legitieme, chemische leveranciers, ze dragen BTW af en ze betalen belasting. De bestaande markt voor nieuwe psychoactieve stoffen is voor een groot deel zelfregulerend en levert aantoonbaar minder gevaar op voor gebruikers dan de verkoop via darknet-websites of door criminele straathandelaren. In plaats van een stofgroepenverbod zou het kabinet beter kunnen overwegen de bestaande markt te reguleren door een vorm van controle op te leggen die vergelijkbaar is met de regels die gelden voor de verkoop van alcohol en tabak.

Aangezien de nieuwe psychoactieve stoffen niet onder de VN-drugsverdragen vallen heeft Nederland de kans om zich te onderscheiden door de verkoop van nieuwe psychoactieve stoffen te reguleren en daarmee aan te tonen dat evidence-based beleid werkt. Nederland wordt internationaal gezien nog steeds gezien als pionier waar het gaat om verstandig, vooruitstrevend beleid. De bekendste voorbeelden hiervan zijn de wetgeving rond euthanasie, het homohuwelijk en het gedoogbeleid van cannabis. Daarmee heeft Nederland de weg vrijgemaakt voor soortgelijke ontwikkelingen in andere landen. Het reguleren van de verkoop van nieuwe psychoactieve stoffen zou, als het beleid goed is opgesteld en goed wordt uitgevoerd, net zo succesvol kunnen zijn en uiteindelijk internationale acceptatie en navolging krijgen. Door niet te buigen voor de internationale druk en alleen om die reden een stofgroepenverbod in te voeren, kan Nederland het goede voorbeeld geven en haar imago als ethisch vooruitstrevend en pragmatisch land bevestigen, terwijl het land economisch profiteert en de valkuilen van een inmiddels achterhaald drugsbeleid vermijdt.

Onlangs stelden D66, Jellinek, Verslavingskunde Nederland (VKN) en diverse verslavingsartsen voor een open discussie te starten over het reguleren van verboden middelen. Zij willen een staatscommissie instellen die gaat kijken hoe het Nederlandse drugsbeleid gemoderniseerd kan worden. Het uitgangspunt daarbij is om de gezondheidsrisico's van drugs zo laag mogelijk te houden en de gezondheid, veiligheid en het welzijn van de samenleving als geheel zo goed mogelijk te waarborgen. Dit beleid heeft als uiteindelijke doelstelling om schade voor consumenten in binnen- en buitenland te beperken door de vraag naar schadelijke stoffen te verminderen en de beschikbaarheid van veiliger alternatieven te vergroten. Het reguleren van de verkoop van nieuwe psychoactieve stoffen zou een goed begin zijn.

Verantwoording en geraadpleegde literatuur

ⁱ <https://www.trimbos.nl/aanbod/webwinkel/product/af1706-jaarbericht-nationale-drug-monitor-2019>

ⁱⁱ <https://www.trimbos.nl/docs/2611d773-620a-45af-a9e5-c27a7e6688e4.pdf>

ⁱⁱⁱ Reuter, P.; Pardo, B. Can New Psychoactive Substances Be Regulated Effectively? An Assessment of the British Psychoactive Substances Bill. *Addiction* 2017, *112* (1), 25–31.

<https://doi.org/10.1111/add.13439>

^{iv}

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/340011005.pdf?fbclid=IwAR09tLW7llhszuTwmluVn4jXmb4EwXUANOQBHsuA9nXYuOlask-KwYJY-5I>

^v Nutt, D. Illegal Drugs Laws: Clearing a 50-Year-Old Obstacle to Research. *PLoS Biol.* 2015, *13* (1). <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1002047>.

^{vi} Nutt, D. J.; King, L. A.; Nichols, D. E. New Victims of Current Drug Laws. *Nat. Rev. Neurosci.* 2013, *14* (12), 877–877. <https://doi.org/10.1038/nrn3530-c2>.

^{vii}

<https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/340011005.pdf?fbclid=IwAR09tLW7llhszuTwmluVn4jXmb4EwXUANOQBHsuA9nXYuOlask-KwYJY-5I>

^{viii} ECLI:NL:HR:2002:AE2095

^{ix} <https://www.globaldrugsurvey.com/gds-2019/>

^x

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/756896/Review_of_the_Psychoactive_Substances_Act__2016__web_.pdf

^{xi} Great Britain; Home Office. *Review of the Psychoactive Substances Act 2016*; 2018.

^{xii}

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/368583/NPSe xpertReviewPanelReport.pdf

^{xiii} Kamerstukken II 1974-1975, 13 407, nr. 3, blz. 15

^{xiv} Baumohl, J. *Forces of Habit: Drugs and the Making of the Modern World*. By David T. Courtwright. (Cambridge: Harvard University Press, 2001. x, 277 Pp. \$24.95, ISBN 0-674-00458-2.). *J. Am. Hist.* 2002, *89* (1), 261–262. <https://doi.org/10.2307/2700873>.

^{xv} Vetulani, J. Drug Addiction. Part I. Psychoactive Substances in the Past and Presence. *Pol. J. Pharmacol.* 2001, *53* (3), 201–214